

Důvodová zpráva

k vyhlášce o místním poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci

I. Úvod

Tímto materiálem je předkládán návrh obecně závazné vyhlášky, která na území hl. m. Prahy zavede místní poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci s účinností od 1. 1. 2022. Návrh vyhlášky je zpracován na základě změny právní úpravy týkající se poplatku za komunální odpad.

II. Legislativní rámec a podoba poplatku pro HMP

S účinností od 1. ledna 2021 přešla právní úprava poplatku za komunální odpad ze zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „původní zákon o odpadech“), výlučně do zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o místních poplatcích“).

S ohledem na ustanovení § 156 odst. 3 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech (dále jen „zákon o odpadech“), obecně závazné vyhlášky, kterými obce zavedly poplatek za komunální odpad, automaticky **pozbyvají platnosti nejpozději dnem 31. prosince 2021**. V případě hl. m. Prahy se jedná o obecně závaznou vyhlášku č. 2/2005 Sb. hl. m. Prahy, kterou se stanoví poplatek za komunální odpad, ve znění obecně závazné vyhlášky č. 15/2019 Sb. hl. m. Prahy.

Obce tak musí vydat nové obecně závazné vyhlášky, kterými stanoví poplatek za komunální odpad podle zákona o místních poplatcích, a to s účinností nejpozději od 1. 1. 2022.

(V souladu s ustanovením § 156 odst. 3 zákona o odpadech mohou obce v letošním roce i nadále vybírat poplatek za komunální odpad, který zavedly před 1. lednem 2021. Pro poplatkové povinnosti u tohoto poplatku, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, vzniklé v poplatkovém období 2021, se použije původní zákon o odpadech a obecně závazné vyhlášky vydané na základě jeho zmocnění.)

Možné typy poplatků dle zákona a využití pro HMP

Dle ustanovení § 1 písm. g) ve spojení s § 10d zákona o místních poplatcích hl. m. Praha může na svém území zavést:

- a) **poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, nebo**
- b) **poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci.**

Ad a) **Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství**, svou konstrukcí odpovídá poplatku, který byl na základě změny právní úpravy zaveden na území města na 1 rok, a to v období od 1. 1. 2002 do 31. 12. 2002. Přesto, že většina obcí má tento typ poplatku na svém území zaveden, v podmínkách hl. m. Prahy se projevil jako nevyhovující a zcela neefektivní.

Subjektem poplatku je fyzická osoba přihlášená v obci, popřípadě vlastník nemovité věci, ve které není přihlášená žádná fyzická osoba. Při aktuálním stavu přes 1,3 mil. přihlášených fyzických osob by finanční a časová náročnost na správu takového poplatku byla násobně vyšší než dosud. Vzhledem k tomu, že poplatek je vázán na přihlášené osoby či na vlastnictví nemovité věci, ve které není nikdo přihlášen, **občané hlášení mimo hl. m. Prahu, kteří zde žijí, pracují, studují a produkuje odpad, by do systému města finančně nepřispívali**. Dalším důvodem je, že poplatek **přímo nemotivuje občany ke třídění**, jako je tomu u současného poplatku, neboť je dán jednotnou roční sazbou bez ohledu na skutečně vyprodukované množství směsného komunálního odpadu.

Ad b) S ohledem na znění ustanovení § 10k zákona o místních poplatcích je nutné druhý poplatek, **poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci**, rozdělit na tři různé typy dle možného základu dílčího poplatku následovně:

- a) se základem stanoveným hmotností odpadu odloženého z nemovité věci v kilogramech,
- b) se základem stanoveným objemem odpadu odloženého z nemovité věci v litrech,
- c) se základem stanoveným **kapacitou soustřed'ovacích prostředků** na odpad pro nemovitou věc v litrech.

Pro zavedení poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci se základem stanoveným **hmotností či objemem** odloženého odpadu je nutné disponovat technikou, která by umožnila množství odpadu prokazatelně měřit, tedy v rámci svozu jednoznačně identifikovat soustřed'ovací nádobu u konkrétního objektu, zaznamenat její svoz, případně ji zvážit. Zavedení takového systému v podmínkách hl. m. Prahy **není v současné době realizovatelné**.

Varianta poplatku pro území HMP

S ohledem na uvedené se navrhuje na území hl. m. Prahy zavést poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci se základem stanoveným **kapacitou soustřed'ovacích prostředků na odpad (sběrných nádob) pro nemovitou věc. Tato varianta svou konstrukcí nejvíce odpovídá dosud zavedenému a osvědčenému poplatku za komunální odpad.**

Předmětem poplatku je výslovně odkládání **směsného komunálního odpadu** z jednotlivé nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, která se nachází na území obce.

Okruh poplatkových subjektů obou poplatků je totožný a poplatek z velké části umožňuje zachování stávajícího režimu zpoplatnění, na který jsou obyvatelé hl. m. Prahy dlouhodobě zvyklí, přičemž **procentuální úspěšnost výběru poplatku je dlouhodobě přes 98 %**.

Subjektem poplatku (poplatníkem) je fyzická osoba, která má v nemovité věci bydliště, nebo vlastník nemovité věci, ve které nemá bydliště žádná fyzická osoba.

Plátcem poplatku, který poplatek vybírá od poplatníků a hromadně jej odvádí správci poplatku, je vlastník nemovité věci, popřípadě společenství vlastníků jednotek, pokud pro dům vzniklo.

Dle dané úpravy je tedy okruh poplatkových subjektů evidovaných správcem poplatku oproti poplatku za obecní systém odpadového hospodářství násobně nižší – v prostředí hl. m. Prahy **cca 90 tis. plátců poplatku**.

Model správy poplatku z velké části odpovídá modelu dosavadního poplatku za komunální odpad. Návrh nové obecně závazné vyhlášky o místním poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci dále v souladu se zákonem o místních poplatcích upravuje lhůty pro podání ohlášení, které se navrhuje stanovit dle doporučení Ministerstva vnitra do 15 dnů ode dne, kdy plátcem nabyt nebo pozbyl postavení plátcem poplatku, nebo ode dne, kdy došlo ke změně údajů uvedených v ohlášení. Splatnost poplatku se navrhuje s ohledem na dlouho osvědčený systém stanovit do 15. června za období od 1. ledna do 30. června a do 15. prosince za období od 1. července do 31. prosince, obdobně jako u stávajícího poplatku za komunální odpad. Správu poplatku se navrhuje i nadále ponechat Magistrátu hl. m. Prahy.

Přechodné ustanovení návrhu vyhlášky vyloučí paušální povinnost podat prvotní ohlášení k poplatku všem poplatkovým subjektům s výjimkou těch, kteří k 31. prosinci 2021 nebudou registrováni k dosud zavedenému poplatku za komunální odpad.

Změny ve výpočtu poplatku na území HMP dle nové legislativy

Přes podobnost obou poplatků **nový poplatek přesto zavede zásadní změny ve výpočtu jeho výše.**

a) Jednotná sazba poplatku za 1 litr nádoby na směsný komunální odpad

První změnou, kterou nová právní úprava přinese, je potřeba stanovit **jednotnou sazbu poplatku za 1 litr nádoby na směsný komunální odpad**. Návrh vyhlášky proto stanoví jednotnou sazbu poplatku ve výši **50 haléřů za 1 litr nádoby**. Na území hl. m. Prahy jsou sváženy nádoby o objemu 70, 80, 110, 120, 240, 360, 660 a 1100 litru s četností svozu od 1x za 14 dní až po svoz 7x za týden. **Přesná výše poplatku se nově vypočte jako součin sazby za litr a souhrnné objednané kapacity sběrných nádob v daném období (objem nádoby násobený četností svozu nádoby)**. Výše poplatku každého vlastníka nemovité věci se bude přímo odvíjet od celkového počtu objednaných litrů sběrné nádoby u konkrétního objektu a přeneseně tedy množství **vyprodukovaného odpadu, bez ohledu** na typ zástavby.

Dosud byla výše poplatku za komunální odpad stanovena měsíčním sazebníkem v závislosti na počtu, objemu a četnosti obsluhy sběrné nádoby, kdy změna objednaného rozsahu svozu se v poplatku zohlednila od prvního dne měsíce následujícího po jejím provedení. Využívaná diferenciací poplatku v podmínkách hl. m. Prahy reflektovala ekonomickou realitu nákladů na svoz směsného komunálního odpadu, kdy svoz sběrných nádob nižších objemů ze zástavby rodinných domů vychází v přepočtu na jeden litr odpadu významně nákladněji než u sdruženého odkládání odpadu do nádob větších objemů v případě bytové, zejména sídlištní výstavby.

Nová právní úprava podle výkladu Ministerstva vnitra, Ministerstva financí a Ministerstva životního prostředí nadále neumožňuje uplatnit stávající způsob zpoplatnění, když cílem právními předpisy nově definovaného modelu je přímá vazba výše poplatku na množství vyprodukovaného odpadu. **Při stanovení sazby poplatku je nutné vycházet z cílů odpadové legislativy, kterými jsou v obecné rovině snižování produkce odpadů a zvyšování podílu tříděných (recyklovatelných) složek odpadu.**

V návrhu vyhlášky je stanovena jednotná sazba poplatku **50 haléřů za 1 litr nádoby**, přičemž dle zákona o místních poplatcích je nejvyšší možná sazba 1 Kč za litr. Výše sazby byla stanovena tak, aby předpokládaný výběr poplatku od roku 2022 pokrýval veškeré náklady města na služby, jejichž rozsah město neovlivňuje, a jejichž rozsah je odvislý na počtu požadavků vlastníků nemovitých věcí na území hl. m. Prahy. Konkrétně se k 31.12.2021 jednalo o služby spojené s odvozem a zajištěním dalšího nakládání se směsným odpadem a rostlinným bioodpadem.

Při přepočtu na sazbu za litr nádoby se v současné době na území města pohybuje cena za 1 litr nádoby v rozmezí od 0,25 Kč – 0,74 Kč. Pokud pomineme krajní hodnoty sazeb (0,25 Kč a 0,74 Kč), jejichž stanovení by znamenalo buď neúnosnou finanční zátěž pro rozpočet města, či neúměrně vysoké navýšení pro většinu občanů hl. m. Prahy, pak se při přepočtu nové sazby poplatku oproti letošnímu roku vždy některým poplatníkům poplatek navýší, jiní naopak zaplatí méně.

V případě vyšší míry třídění využitelných složek komunálního odpadu (papír, sklo, plasty, nápojový karton, kovy a bioodpad) lze vždy četnost svozu a případně objem sběrné nádoby snížit v závislosti na množství skutečně vyprodukovaného směsného odpadu, a tím snížit i výši poplatku.

V tabulce č. 1 níže jsou uvedeny příklady dopadu sazby na ceny svozu vybraných nejčastějších typů nádob a frekvence svozu:

- nádoba o objemu **80 l** s četností svozu 1x za 2 týdny (druhý nejmenší objem a při přepočtu na jeden litr v současnosti druhý nejdražší typ nádoby využívaný v rodinném domě s 1-2 osobami) – **nová cena je cca o 304 Kč za osobu/rok nižší;**
- nádoba o objemu **120 l** s četností svozu 1x za týden (nádoba užívaná převážně 4člennou rodinnou v rodinném domě) – **nová cena je cca o 54 Kč za osobu/rok vyšší;**
- nádoba o objemu **240 l** s četností svozu 1x za týden (využívána nejčastěji pro přistavení do vnitrobloků činžovních domů či k menším bytovým domům) – **nová cena je cca o 216 Kč za osobu/rok vyšší;**
- nádoba o objemu **1100 l** s četností svozu 3x za týden (nádoba s největším objemem, patřící nyní v přepočtu na 1 litr k nejlevnějším nádobám, využívána nejčastěji v činžovních domech a sídlištní zástavbě) – **nová cena je cca o 421 Kč za osobu/rok vyšší.**

*[Výpočet ceny na osobu a rok vychází z doporučeného objemu sběrné nádoby na základě typu objektu (v případě rodinných domů **4 litry/osoba/den**; v případě činžovních domů a sídlištní zástavby **5 litrů/osoba/den**).*

Nádoba 240 litrů je určena v průměru pro 16 osob, nádoba 1100 litrů je určena v průměru pro 94 osob].

Tabulka č. 1: Příklady dopadu úpravy sazby na ceny svozu vybraných nejčastějších typů nádob a frekvence svozu

Typ sběrné nádoby v litrech	frekvence svozu	Přepočtená sazba na poplatek na sazbu / litr (v Kč)	Stávající výše poplatku za nádobu za rok (v Kč)	Cena za nádobu při navrhované sazbě 0,50 Kč/litr/rok (v Kč v přepočtu na 52 týdnů v roce)	Rozdíl v ceně za nádobu / rok (v Kč)	Rozdíl v ceně na osobu / rok (v Kč) *	Komentář
80 litrů	1x za 2 týdny	0,65	1 344	1 040	- 304	- 304	(*) Výpočet ceny na osobu a rok vychází z doporučeného objemu sběrné nádoby na základě druhu objektu (v případě rodinných domů 4 litry/osoba/den; v případě činžovních domů a sídlištní zástavby 5 litrů/osoba/den). Nejčastější typ malé nádoby přistavované k rodinným domům s 1 – 2 obyvateli s nejnižší frekvencí svozu. Nádoba je nyní i druhou nejdražší nádobou po přepočtu na 1 litr. Novým způsobem výpočtu poplatku se občanům cena za tento typ nádoby výrazně zlevní. Občan zaplatí za svoz této nádoby o cca 304 Kč méně za osobu /rok (*) (v závislosti na tom, kolik lidí nádobu skutečně využívá). (V minulých letech byl zaznamenán zájem o snížení poplatku za tuto nádobu, zvláště od občanů v důchodovém věku, kteří žijí v rodinném domě sami a jejichž produkce odpadu je nízká. Současná vyhláška však toto neumožňovala.)
120 litrů	1x za týden	0,47	2 904	3 120	+ 216	+ 54	Nejčastější typ nádoby přistavované k rodinným domům, které obývá 4členná rodina. Po změně poplatku zaplatí obyvatelé domu za osobu/rok cca o 54 Kč více (*), než tomu bylo doposud (v závislosti na tom, kolik lidí nádobu ve skutečnosti využívá).
240 litrů	1x za týden	0,38	4 728	6 240	+ 1 512	+ 216	Nádoba je dimenzována pro průměrně 7 osob a je využívána nejčastěji pro přistavení do vnitrobloků činžovních domů či k menším bytovým domům. Po změně poplatku zaplatí obyvatelé domu za osobu/rok cca o 216 Kč více (*), než tomu bylo doposud (v závislosti na tom, kolik lidí nádobu ve skutečnosti využívá).
1100 litrů	3x za týden	0,27	46 056	85 800	+ 39 744	+ 421	Nádoba o největším objemu, která se v současné době po přepočtu na 1 litr řadí mezi nejlevnější nádoby. Vzhledem k velikosti nádoby je využívána převážně obyvateli činžovních domů či sídlišť. Po změně poplatku zaplatí obyvatelé domu za osobu/rok cca o 421 Kč více (*), než tomu bylo doposud (v závislosti na tom, kolik lidí nádobu ve skutečnosti využívá).

b) Podpora třídění a nádoby na bioodpad zdarma

Druhá změna přinese větší podporu třídění a díky tomu i možnost všem občanům snížit náklady na svoz komunálního odpadu. Od 1. 1. 2022 si budou moci vlastníci objektů objednat nádobu na biologicky rozložitelný odpad zdarma. Dosud měli občané hl. m. Prahy možnost objednat si mimo nádoby na směsný komunální odpad i hnědou nádobu na bioodpad, která však byla v souladu se zněním původního zákona o odpadech zpoplatněna. Nová právní úprava již **zpoplatnění nádoby na bioodpad neobsahuje**.

Směsný komunální odpad bývá z cca 30 - 40 % tvořen nevytříděným bioodpadem. Pokud občané využijí možnosti bezplatného objednání nádoby na bioodpad, sníží se množství jejich směsného komunálního odpadu, tím bude možné objednat si zpoplatněnou nádobu na směsný komunální odpad s menším objemem či nižší frekvencí svozu a občané tedy budou v důsledku hradit méně. **Možnost snížení nákladů mají nyní všichni občané, kteří se rozhodnou třídit bioodpad a hnědou nádobu na bioodpad si objednají.**

Mimo uvedeného hl. m. Praha dlouhodobě podporuje a rozšiřuje možnosti třídění dalších složek odpadu, ať už v rámci **separačních hnízd** nebo možností přistavení nádob na tříděný odpad přímo do bytových domů (tzv. **domovní separační stanoviště**).

V **tabulce č. 2** je uvedena současná výše **poplatku za nádobu na bioodpad za rok**, který je platný do 31. 12. 2021, a který je při objednání nádoby hrazen občany města:

Objem sběrné nádoby/ četnost svozu	Frekvence svozu sběrných nádob na bioodpad		
	1 x 2 týdny	1 x týdně	2 x týdně
120 litrů	672 Kč	1 344 Kč	2 688 Kč
240 litrů	1 080 Kč	2 148 Kč	4 308 Kč

Od 1. 1. 2022 bude svoz nádob na bioodpad zcela zdarma.

V případě vyšší míry třídění všech využitelných složek komunálního odpadu (papír, sklo, plasty, nápojový karton, kovy a bioodpad) tak lze četnost svozu případně i objem sběrné nádoby snížit v závislosti na množství skutečně vyprodukovaného směsného odpadu.

III. Kvalifikovaný odhad dopadu přijetí právního předpisu hlavního města Prahy do rozpočtu hlavního města Prahy

Pro rok 2022 činí celkové předpokládané náklady na svoz a další nakládání s komunálním odpadem a jeho využitelnými složkami, včetně provozu sběrných dvorů na území hl. m. Prahy cca 1,9 mld. Kč včetně DPH. Z toho předpokládané náklady na svoz a odstranění směsného komunálního odpadu a bioodpadu činí cca 1,1 mld. Kč.

Poplatek je kalkulován tak, že i přes benefit nádoby na bioodpad zdarma a změnu ve výpočtu poplatku za komunální odpad činí kalkulační odhad předpokládaného výběru poplatku do rozpočtu města cca 1,5 mld. Kč. Rozdíl mezi předpokládanými náklady a předpokládaným výběrem bude hrazen z rozpočtu města.

Tabulka č. 3 níže uvádí výpočet pokrytí nákladů na svoz a odstranění KO vybraným poplatkem.

Část nákladů města dále pokryje **příspěvek autorizované obalové společnosti EKO-KOM, a.s.** v rámci tzv. obalového hospodářství, který je každý rok vypočítáván společností EKO-KOM (v roce 2020 činil tento příspěvek 172 mil. Kč).

Navrhovaná vyhláška je **bez dopadu do rozpočtů městských částí hl. m. Prahy**.

V tabulce č. 3 jsou uvedeny předpokládané náklady města v roce 2022:

Část obecního systému nakládání s odpady	Předpokládané náklady v Kč (vč. DPH)
svoz směsného odpadu	557 790 524
odstranění směsného odpadu (včetně provozu call center)	487 994 026
svoz využitelných složek (papír, sklo, plasty, nápojový karton a kovy) <i>(ze zákona je část těchto nákladů povinna pokrývat společnost EKO-KOM)</i>	509 977 019
svoz odpadu z úklidu separačních stanovišť	46 029 210
odstranění odpadu z úklidu separačních stanovišť	15 290 193
svoz bioodpadu (hnědé popelnice)	74 368 031
využití bioodpadu z hnědých popelnic	16 661 953
zanáška a vynáška domovních separačních stanovišť	12 430 053
provoz sběrných dvorů	182 813 971
Předpokládaná celková výše nákladů na svoz a odstranění KO v roce 2022 (Kč)	1 903 354 980
Příspěvek od EKO-KOM, a.s. - předpoklad	200 000 000
Náklady města po odečtení příspěvku EKO-KOM, a.s.	1 703 354 980
Předpokládaný výběr poplatku za KO v roce 2022 při jednotné sazbě 0,50 Kč / litr	1 481 716 460
Náklady města po odečtení příspěvku EKO-KOM, a.s. a předpokládaného výběru poplatku za KO	221 638 520